

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **A. K.**, zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 11. 2003, č. j. 59 Az 432/2003 - 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 23. 9. 2002, č. j. OAM-649/VL-10-C10-2002, kterým nebyl stěžovateli udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. a bylo rozhodnuto, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že rozhodnutí žalovaného je vydáno v souladu se zákonem, neboť stěžovatel nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně namítá, že žalovaný mu měl azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu udělit, neboť stěžovatel ve své domovské zemi patří mezi občany utlačované pro své náboženské přesvědčení.

Stěžovatel zdůrazňuje, že on i jeho manželka jsou stoupencem víry Svědků Jehovových, kdežto jeho rodiče jsou pravoslavného vyznání a z tohoto důvodu docházelo mezi nimi k rozporům, které vyústily vyhnáním stěžovatele z domu rodičů. Příbuzní a známí rodičů stěžovatele zastávají funkce ve státních orgánech a na policii a snažili se z těchto pozic na stěžovatele působit, aby konvertoval zpět k pravoslavné víře. Stěžovatel si je též jist, že právě rodiče zařídili, aby nemohl sehnat nikde práci, neboť v kádrových materiálech byl označen za osobu nespolehlivou. Kvůli své víře tak stěžovatel nemohl získat zaměstnání, nebylo mu dovoleno absolvovat rekvalifikaci a též dostával podporu v nezaměstnanosti v nižší míře než stanoví zákon. O pomoc policii nepožádal, neboť si byl vědom spojení rodiny a policie a domníval se, že by ničeho nedosáhl, naopak se obával neoprávněného postihu ze strany policie. Stěžovatel poukazuje na čl. 65 metodické Příručky procedur a kriterií pro přiznání postavení uprchlíka a domnívá se, že jeho potíže lze podřadit pod pojem pronásledování podle citovaného článku. Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, když nevzal v úvahu, že žalobce, jako účastník řízení o azylu má jen velice omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi; navíc rozhodnutí žalovaného není v souladu s § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) dostatečně zdůvodněno. Skutkový stav tak byl nedostatečně zjištěn a krajský soud tuto skutečnost ponechal zcela bez povšimnutí. Nakonec stěžovatel uvádí, že podle jeho názoru nemůže krajský soud vycházet pouze z údajů, které stěžovatel uvedl v pohovoru v azylovém středisku, ale že je třeba zohlednit i skutečnosti uvedené v žalobě a jejím doplnění, tím spíše, že tyto informace stěžovatel uváděl i při pohovoru, ale zřejmě z důvodu jazykové bariéry nejsou zaznamenány ve spisu. Tyto údaje však krajský soud nevzal vůbec v úvahu. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a současně žádá o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný nevyužil možnosti se ke kasační stížnosti vyjádřit.

Nejvyšší správní soud v prvé řadě vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení (tedy ihned po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a nezbytném poučení účastníků řízení), tedy za situace, kdy skutečnosti tvrzené jako důvod pro přiznání odkladného účinku ani nemohou nastat.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel namítá jednak nedostatek skutkových zjištění, a to správním orgánem i soudem, porušení zákona při zjišťování skutečného stavu [§ 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.] a nezákonnost, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Prvotní jsou námitky týkající se nedostatečného zjištění skutkového stavu, když jen na základě úplného a řádného zjištění všech rozhodných skutečností lze stavět právní závěry o naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 22. 1. 2002 uvedl, že z Ukrajiny odjel kvůli problémům, které měl se svými příbuznými proto, že přestoupil ke Svědkům Jehovovým. Do jiného města

na Ukrajině se nepřestěhoval proto, že by tam neměl kde bydlet. Dále stěžovatel uvedl, že jeho manželka a děti jsou v České republice, proto zde chce zůstat a pracovat i on. Při pohovoru vedeném na žádost stěžovatele v ruském jazyce dne 20. 9. 2002 uvedl opět, že Ukrajinu opustil proto, že měl potíže se svými rodiči a příbuznými, kteří jsou jiného náboženského vyznání než on. Stěžovatel bydlel s manželkou a dětmi u rodičů, ale po té co vstoupil do sekty Svědků Jehovových, rodiče je vykázali z domu. Stěžovatel dále výslovně uvedl, že krom problémů s rodiči neměl kvůli svému členství v sektě jiné problémy. Do České republiky odjel na radu členů sekty, kteří už mu nemohli zajišťovat ubytování. Navíc měl i problémy v zaměstnání, kde mu byla nepravidelně vyplácena mzda. Se svými problémy se o pomoc k žádnému státnímu orgánu neobrátil, neboť se domníval, že by mu stejně nepomohl. Hlavním důvodem jeho odjezdu ze země byla skutečnost, že neměl kde bydlet a potřeboval peníze pro děti. Žalovaný rozhodnutím ze dne 23. 9. 2002, č. j. OAM-649/VL-10-C10-2002 stěžovateli azyl neudělil, neboť dospěl k závěru, že ekonomické potíže stěžovatele ani rodinné problémy kvůli rozdílnému náboženskému přesvědčení nelze podřadit pod zákonné důvody pro které lze azyl udělit. Proti tomu stěžovatel v žalobě (opravném prostředku) namítal, že na Ukrajině přišel o práci a distancuje se od něj rodina i přátelé, neboť přešel na jinou víru. V replice ze dne 4. 9. 2003 pak stěžovatel doplnil a rozšířil žalobní body, když poukazoval na řadu porušení správního řádu v řízení před správním orgánem. Krajský soud v Plzni napadeným rozsudkem žalobu zamítl, neboť dospěl k závěru, že stěžovatel nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu. Žalobními body uvedenými až v replice se krajský soud nezabýval, neboť byly uplatněny až po lhůtě k podání žaloby.

Pokud jde o řízení před správním orgánem, lze obecně uvést, že je povinností správního orgánu respektovat základní pravidla řízení, vyplývající z § 3 správního řádu vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení, rozvedené a konkretizované v dalších zákonných ustanoveních. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Správní orgán není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno. K zajištění možnosti úplného vyjádření má podle § 22 odst. 1 zákona o azylu účastník řízení právo jednat v řízení o udělení azylu v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Za tím účelem ministerstvo účastníkovi poskytne bezplatně tlumočníka na celou dobu řízení. Podle odst. 2 téhož ustanovení je účastník řízení oprávněn přizvat si na své náklady tlumočníka podle své volby. Porušení předpisů o správním řízení pak lze účinně namítat v žalobě (opravném prostředku), kdy je předmětem přezkumu právě rozhodnutí správního orgánu. Stěžovatel však v žalobě (opravném prostředku) pouze uváděl, že na Ukrajině přišel o práci a distancuje se od něj rodina i přátelé, neboť přešel na jinou víru a že chce žít a pracovat v České republice, kde má spoustu přátel; porušení jednotlivých ustanovení správního řádu pak namítal až v replice podané dne 5. 9. 2003, kterou tak rozšířil a doplnil žalobní body. V souladu se zásadou koncentrace řízení lze však žalobu rozšířit o další žalobní body jen ve lhůtě pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 s. ř. s.), tedy jen do 2 měsíců ode dne doručení napadeného rozhodnutí. V daném případě stěžovatel převzal rozhodnutí žalovaného dne 27. 9. 2002. Rozšíření žaloby o další žalobní body, které bylo osobně doručeno krajskému soudu až dne 5. 9. 2003, je tak podáno po zákonem stanovené lhůtě. Shodně byla tato situace upravena i v době podání žaloby (§ 250h odst. 1 občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2002). Pokud tedy stěžovatel neuplatnil uvedené námitky v žalobě ke krajskému soudu, nelze je již účinně uplatnit v kasační stížnosti, v níž je napadaným objektem rozsudek krajského soudu (§ 104

odst. 4 s. ř. s.). V posuzované věci žádná námitka vadného postupu správního orgánu v žalobě obsažena nebyla, takže krajský soud přezkoumávající napadené rozhodnutí v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů nijak nepochybil, když se stěžovatelem opomenutými námitkami nezabýval. Postup krajského soudu, tak nebyl v rozporu se zákonem a nedošlo k naplnění důvodů kasační stížnosti uvedených v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stejně tak neobstojí ani stěžovatelovo tvrzení, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit, neboť jak již bylo uvedeno výše, stěžovatel žádné vady řízení před krajským soudem nenamítal; Nejvyšší správní soud tak nezjistil ani naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nakonec stěžovatel namítá nezákonnost rozhodnutí soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Výslovně tvrdí, že v jeho případě měl být naplněn důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatel v průběhu správního řízení i řízení před soudem opakovaně uváděl, že má kvůli svému náboženství potíže s rodinou a přáteli, nikdy však nepožádal o pomoc státní orgány. Podle § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Dle názoru Nejvyššího správního soudu nelze pod pronásledování z důvodu náboženství ve smyslu zákona o azylu podřadit potíže stěžovatele s rodinou, ačkoli jsou náboženského charakteru. V daném případě totiž není splněna podmínka, že stěžovatelovy potíže jsou prováděny, podporovány či trpěny úřady ve státě, neboť stěžovatel se na úřady o pomoc neobrátil a ty tak o jeho potížích vůbec nevěděly.

K stěžovatelově námitce, že jeho pronásledování spadá pod čl. 65 Příručky procedur a kriterií pro přiznání postavení uprchlíka, Nejvyšší správní soud uvádí, že uvedenou Příručku vydanou Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky jako komentář k Ženevské konvenci z roku 1951 používá žalovaný při posuzování žádostí o udělení azylu. Při této rozhodovací činnosti je žalovaný vázán zákonem a mezinárodními smlouvami a zmíněná Příručka je pro něho pouhou výkladovou pomůckou. Pokud jí žalovaný argumentuje v odůvodnění svých rozhodnutí, lze to chápat jen tak, že pro podporu vlastního hodnocení skutkového stavu poukazuje na obecně přijímaný způsob výkladu azylových podmínek. Podle stěžovatelem citovaného článku Příručky se pronásledování za normálních okolností týká kroků, které podnikají úřady nějaké země. Může však také vycházet od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země. Jako typický příklad může sloužit náboženská nesnášenlivost, rovnající se pronásledování, v zemi jinak světské, kde početné skupiny obyvatelstva nerespektují náboženskou víru svých bližních. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá závažné diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je úřady vědomě tolerují nebo odmítají, či jsou

neschopné zajistit účinnou ochranu. V daném případě však stěžovatel nemá problémy kvůli svému náboženství s početnou skupinou obyvatelstva, nýbrž se svoji rodinou a přáteli. Navíc není splněna podmínka, že úřady páchání diskriminačních činů vědomě tolerují nebo odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu, neboť stěžovatel vůbec o ochranu úřady nepožádal. Stěžovatelovy potíže tak nelze podřadit ani pod pronásledování ve smyslu čl. 65 Příručky procedur a kriterií pro přiznání postavení uprchlíka. Krajský soud v Plzni tak rozhodl v souladu se zákonem, když stěžovatelovu žalobu zamítl.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že není dán žádný kasační stížností uplatněný důvod pro zrušení napadeného rozsudku, a proto kasační stížnost žalobce jako nedůvodnou podle ustanovení § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. 5. 2004

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu